

Egy pályamunkásról...

Közeledő vonatfüttyre riadt fel. Irigykedve gondolt a pályaudvar közelében lakókra, akik ilyenkor nem kell megszakítsák legédesebb álmukat – számukra ez csak az éj egy zaja, melyet jelentéktelen neszé zsongít az álom. Legföljebb annyit érzékelnek belőle, hogy egy távoli, lekicsinylt világban célba ér több tonnányi magasfeszültségtől ittas fém.

Épp elnémultak a fékek, mire magára cibálta egyenruháját. Elvette a sarokba állított kopogatókalapácsot, és elhagyta az ügyeletesszobát.

Az utolsó vagonról kezdte a kopogtatást, lelkiismeretesen végigütögette az összes ke-
reket. Mint általában, most sem észlelt rendellenességet, a fém mindenütt megfelelő magassággal csilingelt. Eredetileg mozdonyvezetőnek készült, de fiatalkorában elriadt a mesterséggel járó mellékhatásoktól: negyvenéves korra csontkopaszság, impotencia, esetleg rák – mindezekre pedig sovány vigasz a korai visszavonulás és az aránylag magas nyugdíj. Így tehát kimaradt életéből a suhanó táj, a sebesség csökkentése-növelése a pontos érkezési idő eléréseért. Ehelyett a lomha lét – a pályaudvart meg környékét, a közelben magasodó víztornyot és magtárat idővel olyannyira beeszi a retina, hogy csukott szemmel is maga előtt látja minden részletében.

Munkaköre is eléggé egyhangú. Végigszöszmötöl napi párszáz keréken, azon kívül nagy ritkán kisépri, felmossa az ügyeletesszobát, esetleg a váróterem takarításában is segítkezik. Így hetven, akár nyolcvan évig is élélhet-kopoghat, és ha kérvényezi, halála napjáig megmaradhat a vasútnál, nem fenyegeti a nyugdíjazással járó sorstalanság. Persze hagy kívánnivalót maga után a vasutasszállás meg a koszt, de legalább van, és kevéske fizetésével azt tehet, amit éppen csak akar.

Hajaj, ha legalább hozzávetőlegesen tudná, hány szerelvényt ellenőrzött összesen pályája során! – cikkant át agyán, miközben felegyenesedett, és a mozdonyra pillantott. Ismerte a foltos szélvédők mögötti arcokat, ezért igencsak meglepődött, amikor addig sosem látott ábrázat nézett vissza rá a plexiablak mögül. Zavarában kalapácsát a sínhez kocogtatva állt, még egy ilyen jelentéktelen változás is eseménynek számított nála. A vezető félrehúzta az oldalablakot, de nem szólt ki, úgy tett, mintha csak szellőztetni akarná a fülkét.

A pályamunkás vonakodva közelebb lépett, hátratolta ellenzős sapkáját, és a felkelő nap első sugaraitól hunyorogva megszólalt.

– Ismerted Jánost?

A mozdonyvezető miszlikbe roncsolt tökmaghéjat fröcskölt szét ajkai közül, ráérősen elropogtatta a belet, s csak azután szólalt meg.

– Jánost?

– Igen. A régi vezetőt, aki ezt a vonalat járta.

– Nem ismertem – mondta a mozdonyvezető. – Csak átvettem a posztját.

– Mi történt vele?
– Azt mondták a főnökségen, megbetegedett.
– Nyugdíjazták?
– Igen. Még hozzá pótlékkal.
– Nagyon beteg?
– Legyen annyi elég, hogy szerintem nem sok örömét leli majd a pótlékos nyugdíjában.

A pályamunkás az állomásépület felé fordította fejét, mintha onnan várná a folytatást. A mozdonyvezető ráérezett, beszédtársának nincs túl nagy gyakorlata a társalgásban.

– Ez a János a barátod volt?
– Csak látásból ismertem – felelte a pályamunkás foghegyről. Aztán a vezetőre pillantott. – Miért jöttél erre a vonalra? Küldtek?
– Nem. Önként jelentkeztem. De miért nem beszélgetünk inkább a fülkében? Iszol egy kávét?

A pályamunkás most egy kavicsot bökdösött a kalapács fejével, látszólag minden figyelmét erre fordította.

– Meghívlak – folytatta a mozdonyvezető, és kinyújtotta a pénzt az ablakon. – Van negyvenpercenyi pihenőm, csak utána indulok tovább.

Visszatért az ügyeletesszobába, a kalapácsot a sarokba támasztotta. Eszébe jutott, a vezetőfülkék fűtettek, ezért kabát nélkül, hajadonfőtt sietett a váróterem büféjébe. Pár perc múlva már a mozdony felé lépkedett a szalvétába csavart, gőzölgő poharakkal. Odanyújtotta a kávét a vezetőnek, majd felmászott.

Mozdonyt belülről utoljára a vasutasiskolában látott. Óvatosan elhelyezkedett egy sarokban, ügyelve, nehogy bármihez is hozzáérjen, és kárt okozzon újdonsült barátjának. A vezető ide-oda nyikorogtatva forgatható székét, keresztbe vetett lábbal ült, egyensap-kája hanyagul összegyűrt kabátja mellett, az irányítópulton hevert.

– Tudnád kezelni ezeket a küttyüket? – kérdezte.

A pályamunkás a válla közé húzta a fejét, mintha röstellné, hogy kimentek fejéből a harminc évvel azelőtt bemagolt alapismeretek.

– Nem hiszem – motyogta. Szájához emelte a poharat, és hangosan szürcsölt.

– Könnyen beleszokik az ember, nekem elhíheted. Én már tizenkilenc éve ezt csinálom.

A pályamunkásnak hirtelen eszébe jutott az előbb feltett, megválaszolatlanul maradt kérdése.

– Miért jelentkezted erre a vonalra? Eddig hol jártál?

– Különböző alföldi járatokon – felelte a vezető. – De meguntam a síkságot, ahol csak épületek emelkednek ki a földből, sehol egy hegy, de még domb sem. És amúgy is, itt születtem a közelben.

– Én már nagyon unom a hegyeket – mondta a pályamunkás. – Jóformán ki sem mozdulok erről az állomásról. Gyakran két egymás utáni műszakot is elvállalok, nincs mit kezdjek magammal.

– Nincs családod?

– Nincs. Neked?

– Nekem sem. Anyámék itt éltek, de már meghaltak. Ha hozzájuk nem is, legalább a vidékhez visszatértem. Megfizethetetlen élmény a sínekhez közel hajló ágak-

ról elkapni egy-egy levelet, vagy örökké nyirkos szurdokokban araszoltatni a vonatot. Meg a vadállatok.

– Ott lenn nincsenek vadállatok?

– Biztosan vannak, de én szinte egyet sem láttam. Nem szökdösnek a sínek körül. Lomhák. Biztosan a légnyomás teszi. Bezzeg itt a szarvasok, őzek. Nagy ritkán kiugranak a mozdony elé, az ember nem tud mit tenni, elüti őket. És az jó.

– Jó? Úgy értettem, szereted az állatokat.

– Persze hogy szeretem. Elütni egy őzet a lehető legnagyobb lelki kín. Oly nagy, hogy mindent kitakarít a szellemből, és csak nagyon lassan, fokozatosan enyhül. Végül, mikor már szinte hozzászokna az ember, eloszlik. De nem nyomtalanul. Sőt. Hosszan tartó, de teljes megtisztulás.

– Van, aki egész élete alatt egyszer sem tisztul meg – mormogta maga elé a pályamunkás.

Lassan kiitták a kávé, letelt a negyven perc. A hangszóró bemondta a vonat indulását, a pályamunkás azonban nem köszönt el. A mozdonyvezető szótlanul tologatta-csavargatta a kapcsolókat, jó ideig a pultra meredt, és amikor felnézett, tekintete megértést, együttérzést sugárzott.

Mielőtt megszólalt volna, a pályamunkás ismét az állomás épületére nézett.

– Lejárt a műszakom. – Hangján érződött, szeretné kordában tartani izgatottságát, és csak úgy félvállról odavetni ezt a mondatot.

A mozdonyvezető elmosolyodott, majd tovább babrált a műszerekkel.

– Elvinnél a következő állomásig? – bökte ki végre a pályamunkás. Szavait még mindig az állomásépület irányába intezte.

– S a töltés mentén visszasétálsz? – Nem firtatás volt ez, hanem kérdésbe ágyazott beleegyezés.

A pályamunkás arcára széles mosoly terpeszkedett. Felállt ültéből, és járkalni kezdett a fülkében. Közben nekilódult a mozdony, de őt annyira átítatta az öröm zsidbadtsága, hogy csak a sebességtől szétmosott tájra pillantva döbrent rá, mi történik. Kihajolt az ablakon, szembeacsapta arcát a széllal.

– Élvezd ki, nem hosszú az út a következő állomásig! – kiáltotta vigyorogva a vezető.

Olykor behúzta fejét az elsuhanó ágak, póznák elől. Eszébe jutott: lakhelye, az állomás, mindenkinek csak ideiglenes támpont, a helyváltoztatás origója. Az emberek céllal kopognak a kövezetén. Egy ilyen hely, amely mindig továbblépésre, távozásra készítet, senkinek sem szolgálhat otthonául. Ezért üdült most fel a galoppoló mozdonyban: ha már sosem sodródhat az utazók árjával, egyszer legalább a lábát megmártja benne.

Más helyeken jártak, egészen más világban. Ha behunyta a szemét, még látta az állomást, a szomszédos magtárat, a víztorony kupoláját, de mindez messze volt. Tekintete habzsolta a sín közelében álló parasztházakat, kókadozó szénaboglyákat, nádasokat, a harmatban térdig gázoló kaszásokat. Mennyivel másabbak ezek az emberek, mint a kopott egyenruhás vasutasok meg az utazótáskát, bőrröndöt cipelő pukkancsok!

Keskeny erdősáv mellett robogtak, szeme előtt az aljzat barnája és lombok zöldje cikázott. Önkéntelenül tuszkolta ki testét az ablakon, már deréigint lógott.

Az ádámcutkán szétfröccsenő levegő.

Lélegzetvétel.

Megtisztulás.

Soha többé nem tér vissza!
Viszlát magtár, víztorony, sikoltozó vágányok!
Örök lesz a tér változása.
Nincs két ugyanolyan hely.
Vagy tán mégis?

* * *

A fák sorfala hirtelen irtássá csonkult. A kitágult tér barátságatlan, levegője nehéz. Mámora rohamosan foszladozott.

A mozdonyvezető a láthatárból kinövő víztorony kupoláját, a magtár háromszög alakú tetejét nézte. Ezen a vidéken minden állomás mellé felhúztak egyet-egyét, ez volt a városrendezés szelleme. Aztán meghallotta a pályamunkás üvöltését.

– Ez ugyanaz! Visszahoztál! Rohadt család szemétláda!

Az ablakon kimászó férfiből már csak a lábait látta, aztán megkondultak a mozdony oldalához rögzített létra fokai. Pár másodperc múlva bizonytalan léptek toporogtak a tető fémjén...

A magtár és a víztorony már teljesen átdöfte a horizontot.

...Terpesze megingott, tenyere már-már az áramszedő csápjához ért, amikor nagy nehezen a másik irányba döntötte egyensúlyát.

Vajon miért nem rántotta magához a mozdonyt etető magasfeszültségű huzal? Vagy ő már arra sem méltó, hogy a technika ily felsőrendű vívmánya megmérkőzzön érte a gravitációval?

Pihentükben megkopogtatva dallamosan csilingelnek a kerekek. De mennyire más a hangjuk, mikor a sínen csattognak...

POTROZKY LÁSZLÓ (1988) Csíkszeredában született, jelenleg Kolozsváron él, a Babeş-Bolyai Tudományegyetem újságíró szakának végzős hallgatója. *Aluljáró* című első kötete megjelenés előtt áll.